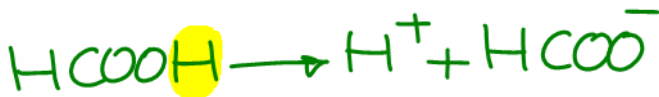

۱. کدام گزینه نادرست است؟

۱ ✓

کربوکسیلیک اسیدها از جمله اسیدهای ضعیف هستند که تنها هیدروژن گروه کربوکسیل آن‌ها می‌تواند به صورت یون هیدرونیوم وارد محلول شود.

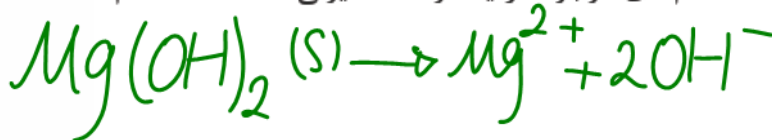
۲ ✓

اسیدهای موجود در سرکه سیب، انگور، ریواس و مرکبات از جمله اسیدهای خوراکی و ضعیف هستند.

۳ ✗

یونی

با یونش مقداری منیزیم هیدروکسید در آب، تعداد اتم‌های موجود در یک واحد کاتیونی، نصف تعداد اتم‌های موجود در یک واحد آنیونی خواهد بود.

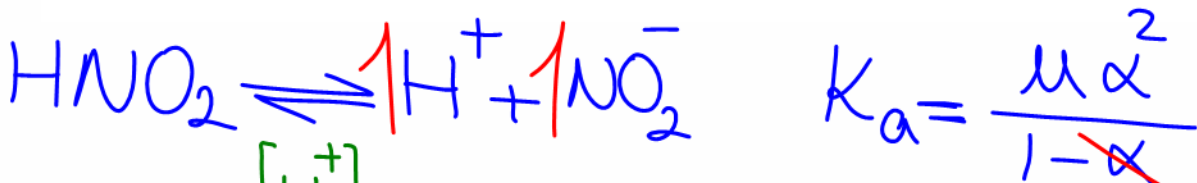
۴ ✓

واکنش‌های رفت و برگشت در سامانه‌های تعادلی به طور پیوسته و با سرعت برابر انجام می‌شوند؛ به همین دلیل مقدار شرکت‌کننده‌ها در سامانه ثابت می‌ماند.

۲. اگر درجه یونش و ثابت یونش نیترواسید به ترتیب برابر $0,03$ و $4,5 \times 10^{-4}$ باشد،

مجموع غلظت یونها با صرف نظر از یونش آب بر حسب مول بر لیتر چقدر است؟

۱ $2,91 \times 10^{-2}$ ۲ $5,82 \times 10^{-2}$ ۳ $5,82 \times 10^{-3}$ ۴ $2,91 \times 10^{-3}$ ✓

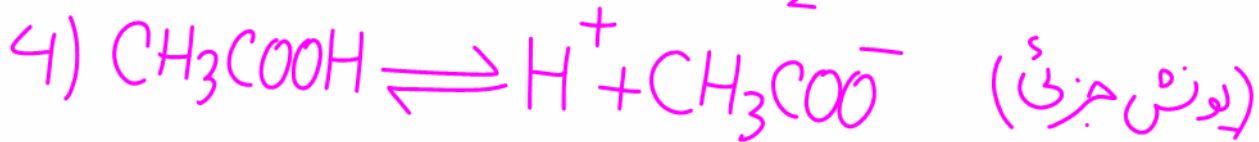
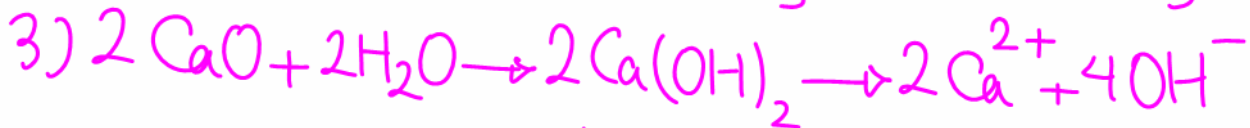
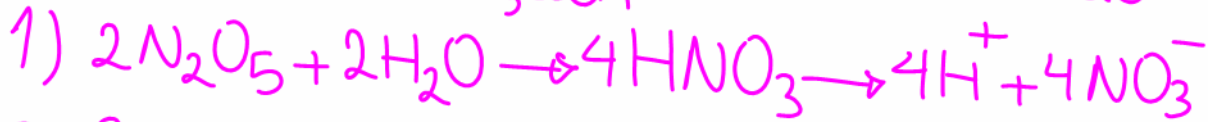

$$K_a = \frac{[\text{H}^+]}{[\text{HNO}_2]} \cdot \alpha \rightarrow 45 \times 10^{-5} = [\text{H}^+] \times 3 \times 10^{-2}$$

$$[\text{H}^+] = 15 \times 10^{-3} = [\text{NO}_2^-] \Rightarrow [\text{یونها}] = 2 \times 15 \times 10^{-3} = 3 \times 10^{-2}$$

۳. با افزودن مول در مقدار زیادی آب، مول یون تولید می‌شود و رنگ کاغذ pH در این محلول است.

- ۱) دو دی‌نیتروژن پنتاکسید N_2O_5 چهار قرمز
 ۲) یک سدیم اکسید Na_2O چهار قرمز
 ۳) دو کلسیم اکسید شش آبی
 ۴) یک استیک اسید دو قرمز
- CH_3COOH ضعیف
 CaO

۴. کدام موارد از عبارتهای زیر، جمله: «طبق نظریه آرنیوس،» را به درستی تکمیل می‌کند؟ (با تغییر)

آ) اسید ماده‌ای است که پس از حل شدن در آب پروتون پدید می‌آورد.

ب) هیدروژن کلرید ($HCl(g)$) یک اسید است.

پ) $NaOH(s)$ یک باز است، زیرا در آب یون هیدروکسید آزاد می‌کند.

ت) $N_2O_5(s)$ یک اسید است و معادله انحلال آن در آب به صورت

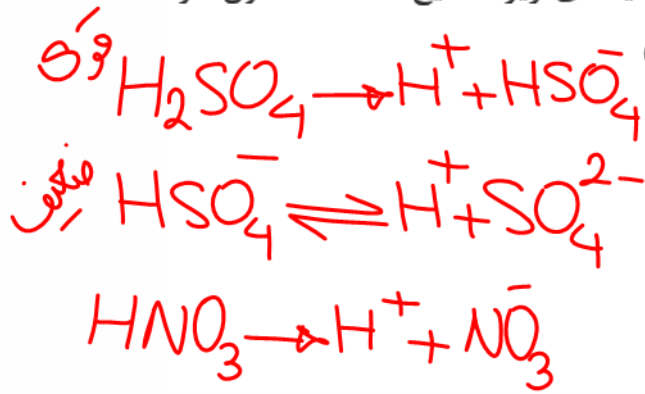
۴) آ، پ

۳) ب، ت

۲) ب، پ

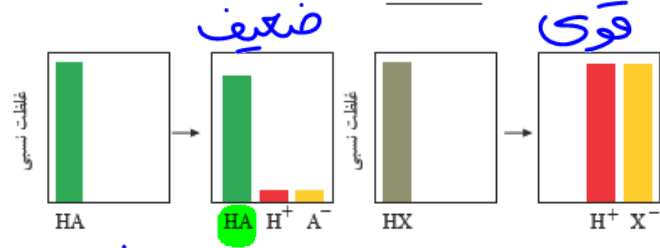
۱) آ، ب، پ

۵. کدام مقایسه در مورد رسانایی الکتریکی محلولی آبی اسیدهای زیر صحیح است؟ (محلول هر چهار اسید در شرایط یکسان از نظر دما و غلظت قرار دارند).

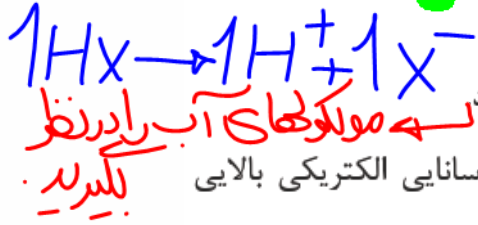

- ۱) $H_2SO_4 = HNO_3 > HNO_2 > HCN$
- ۲) $H_2SO_4 > HNO_3 > HNO_2 > HCN$
- ۳) $H_2SO_4 = HNO_3 > HCN > HNO_2$
- ۴) $H_2SO_4 > HNO_2 > HNO_3 > HCN$

۶. چند مورد از عبارات داده شده، درباره نمودارهای زیر نادرستند؟ الف) HX می تواند ترکیب

هیدروژن دار دومین عنصر گروه ۱۷ جدول دوره ای عنصرها باشد. HCl قوی
 ب) کربوکسیلیک اسیدها از نظر یونش، ترکیباتی مشابه HA هستند.

پ) پس از یونش، تعداد کل ذرات موجود در محلول HX ، ۲ برابر می شود.
 ت) محلول یک مول HX ، همانند محلول یک مولار نمک خوراکی رسانایی الکتریکی بالایی دارد.

- ۱) صفر ۲) ۱ ۳) ۲ ۴) ۳

۷. اگر غلظت یون هیدرونیوم در محلول استیک اسید برابر $2 \times 10^{-4} \frac{mol}{L}$ و ثابت یونش این

اسید برابر 1.8×10^{-5} باشد، درصد یونش این اسید به تقریب چند درصد است؟

$$K_a = \frac{[H^+]}{c - [H^+]} \rightarrow \frac{2 \times 10^{-4}}{0.1 - 2 \times 10^{-4}} = \frac{2 \times 10^{-4}}{0.098} = 2.04 \times 10^{-3}$$

۸.۳ (۴) ۰.۸۳ (۳) ۰.۹ (۲) ۹ (۱)

$$9x - 18 \times 10^{-4} = 200 \times 10^{-4} \Rightarrow 9x = 218 \times 10^{-4} \Rightarrow x = \frac{218}{9} \times 10^{-4}$$

$$[H^+] = c\alpha \Rightarrow \alpha = \frac{2 \times 10^{-4}}{\frac{218}{9} \times 10^{-4}} = \frac{9}{109} \times 100 \approx 8.25$$

۸. اگر درصد یونش در محلول ۱ مولار اسید ضعیف HA برابر با ۲۰ درصد باشد، درجه یونش و

ثابت یونش اسید HA برحسب $mol \cdot L^{-1}$ در محلول ۰.۶ مولار آن به ترتیب چه قدر است؟

در هر دو حالت **دما** را یکسان در نظر بگیرید.
 * فقط به دما وابسته است و با تغییر غلظت تغییری
 * به غلظت وابسته است.

$\alpha = 0.2$

$5 \times 10^{-2} - 0.25$ (۲) ✓ $5 \times 10^{-2} - 0.2$ (۱)

$5 \times 10^{-3} - 0.2$ (۴) $5 \times 10^{-3} - 0.25$ (۳)

$$K_a = \frac{c\alpha^2}{1-\alpha} = \frac{1 \times 4 \times 10^{-2}}{8 \times 10^{-1}} = 0.5 \times 10^{-1} = 5 \times 10^{-2}$$

$$K_a = \frac{c\alpha^2}{1-\alpha} \Rightarrow 5 \times 10^{-2} = \frac{0.6\alpha^2}{1-\alpha} \Rightarrow 0.6\alpha^2 = -0.05\alpha + 0.05$$

$0.6\alpha^2 + 0.05\alpha - 0.05 = 0 \xrightarrow{\alpha=0.2} 0.024 + 0.01 - 0.05 \neq 0$

۲,۳.۹ گرم فورمیک اسید را در مقداری آب حل می کنیم. اگر غلظت گونه های موجود در محلول پس از یونش به صورت زیر باشد، درصد یونش تقریبی این اسید و حجم محلول بر حسب میلی لیتر برابر با کدام است؟ گزینه ها را از راست به چپ بخوانید.

غلظت اولیه اسید

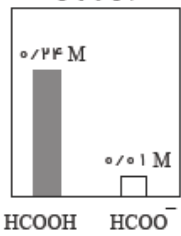
$$(C = 12, H = 1, O = 16 : g \cdot mol^{-1})$$

۲۰۰ - ۴ (۲) ✓

۲۰۸ - ۴,۱ (۱)

۲۰۰ - ۴,۱ (۴)

۲۰۸ - ۴ (۳)

غلظت تعادلی اسید

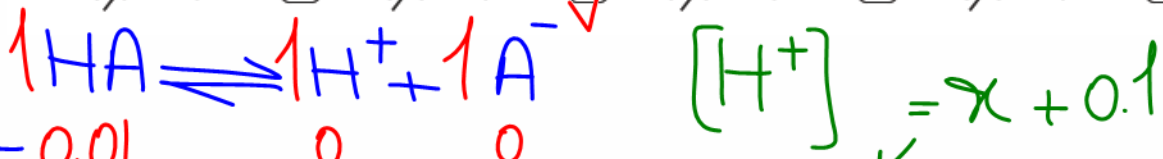
$$[HCOOH]_{\text{تعادلی}} = C - [H^+] \Rightarrow C = 0.25 \quad \alpha = \frac{[H^+]}{C} \times 100 = \frac{0.01}{0.25} \times 100 = 4\%$$

$$\frac{2.3}{46.20} = \frac{0.25 \times V}{1} \rightarrow V = \frac{1}{5} L = 200 ml$$

۱۰. به محلول اسیدی به حجم ۲ لیتر که غلظت یون هیدرونیوم در آن $1 mol \cdot L^{-1}$ است،

غلظت تعادلی $10^{-3} mol \cdot L^{-1}$ با ثابت یونش 10^{-3} اضافه می کنیم. غلظت اسید ضعیف پس از

برقراری تعادل چند مولار می شود؟ (۱) 9.9×10^{-5} (۲) 2.7×10^{-3} (۳) 9.9×10^{-3} (۴) 7.3×10^{-3}

C	0.01	0	0
	$-x$	$+x$	$+x$
تعادل \Rightarrow	$0.01 - x$	x	x

$$K_a = \frac{[H^+][A^-]}{[HA]} \Rightarrow 10^{-3} = \frac{(x+0.1) \times x}{0.01 - x}$$

$$10^{-3} = \frac{0.1 \times x}{10^{-2}} \Rightarrow x = \frac{10^{-5}}{10^{-1}} \Rightarrow x = 10^{-4}$$

$$[HA]_{\text{تعادلی}} = 0.01 - x = 100 \times 10^{-4} - 10^{-4} = 99 \times 10^{-4} = (100-1) \times 10^{-4}$$

۱۱. اگر غلظت یون هیدرونیوم و مولکول یونیده نشده یک اسید در محلولی از آن در دمای معین، به ترتیب برابر $5,5 \times 10^{-4}$ و $2,5 \times 10^{-2}$ مول بر لیتر باشد، ثابت تعادل یونش این اسید،

- ۱) $2,12 \times 10^{-4}$ ۲) $2,21 \times 10^{-4}$ ۳) $1,21 \times 10^{-5}$ ۴) 112×10^{-5}

مولکولهای یونیده نشده = غلظت تعادلی $[H^+]$ - مولکولهای یونیده نشده = غلظت اولیه μ کل مولکولهای حل شده

$$K_a = \frac{[H^+][A^-]}{[HA]} = \frac{55 \times 10^{-2} \times 55 \times 10^{-5}}{25 \times 10^{-3}} \Rightarrow K_a = 121 \times 10^{-7}$$

۱۲. کدام یک از موارد زیر صحیح نیست؟

۱) اغلب داروها، ترکیبهای شیمیایی با خاصیت اسیدی یا بازی هستند.

۲)

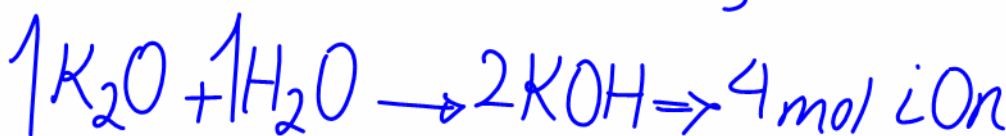
۳) نخستین تلاشهای انجام شده در جهت توجیه رفتار اسیدها و بازها توسط دانشمندان پیش از آرنیوس انجام شد.

۳)

شیمی دانها مدتها پیش از آن که ویژگیهای اسیدها و بازها شناخته شوند، با ساختار آنها آشنا بودند.

۴)

تعداد مول یونهای حاصل از حل شدن ۲ مول N_2O_5 در آب، ۴ برابر تعداد مول یونهای حاصل از حل شدن ۵ مول K_2O در آب است.

۱۳. رسانایی الکتریکی محلول کترولیت قوی از رسانایی الکتریکی محلول کترولیت ضعیف بیشتر ، همچنین خاصیت اسیدی محلول اسیدی قوی از خاصیت اسیدی محلول اسید ضعیف بیشتر

- ۱) همواره است همواره است.
 ۲) می تواند باشد می تواند باشد.
 ۳) همواره است می تواند باشد.
 ۴) می تواند باشد همواره است.

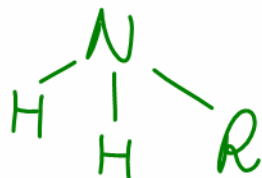
* رسانایی الکتریکی و میزان اسیدی ربازی بودن محیط تابع غلظت یونها است. هر چه غلظت یونها (به خصوص $[H^+]$) بیشتر باشد ← خاصیت اسیدی و رسانایی الکتریکی بیشتر خواهد بود.

۱۴. در بین محلول های آبی چهار ترکیب ، تعداد اسیدهای آرنیوس از تعداد بازهای آرنیوس است.

اسید
 باز

- ۱) $NH_4OH, HCN, NaHCO_3, N_2O_5$ بیش تر
 ۲) $HNO_3, CH_3OH, Na_2O, H_2SO_4$ کم تر
 ۳) $CO_2, Ba(OH)_2, CH_3COOH, CaO$ کم تر
 ۴) $NO_2, C_2H_5OH, SO_3, Ba(OH)_2$ بیش تر

* آمین ها باز هستند.

* الکل ها خنثی هستند

۱۵. رسانایی الکتریکی کدام محلول بیشتر است؟

۱) محلول 2×10^{-4} مولار نیتريك اسيد HNO_3 $\alpha = 1$

۲) محلول 0.05 مولار هیدروفلوئوریک اسيد با درصد یونش 2.4 HF (ضعیف)

۳) محلول 10^{-4} مولار هیدروکلریک اسيد HCl ($\alpha = 1$)

۴) محلول 6×10^{-4} مولار HA با درجه یونش 1

قوی

۱) $[H^+] = 2 \times 10^{-4}$

۲) $[H^+] = \mu \alpha = 5 \times 10^{-2} \times 2.4 \times 10^{-2} = 12 \times 10^{-4}$

۳) $[H^+] = 10^{-4}$ ۴) $[H^+] = 6 \times 10^{-4}$

۱۶. اگر غلظت یون هیدرونیوم در محلولی که از یک نوع اسيد (HA) با غلظت 0.05 مولار در μ اولی دمای معین، برابر 5×10^{-4} مول بر لیتر باشد، ثابت تعادل یونش این اسيد، به تقریب کدام است؟

- ۱) 2.5×10^{-5} ۲) 5×10^{-6} ۳) 2.5×10^{-6} ۴) 5×10^{-5}

$$K_a = \frac{[H^+]^2}{\mu - [H^+]} = \frac{25 \times 10^{-8}}{5 \times 10^{-2}} = 5 \times 10^{-6}$$

۱۷. K_{a1} و K_{a2} به ترتیب ثابت تفکیک اسیدهای HA و HB را نشان می‌دهند. اگر محلول ۰٫۲ مولار HA با درجه تفکیک ۰٫۱ و محلول ۰٫۱ مولار HB با درجه تفکیک ۰٫۲ در اختیار داشته باشیم مقدار عبارت $\frac{K_{a1}}{K_{a2}}$ به تقریب کدام است؟

۱) ۲٫۲۵ ۲) ۰٫۴۴ ✓ ۳) ۰٫۵۵ ۴) ۲

$$\frac{K_{a1}}{K_{a2}} = \frac{\frac{M_1 \alpha_1^2}{1 - \alpha_1}}{\frac{M_2 \alpha_2^2}{1 - \alpha_2}} = \frac{\frac{0.2 \times 0.1 \times 0.1}{0.9}}{\frac{0.1 \times 0.2 \times 0.2}{0.82}} = \frac{4}{9}$$

۱۸. کدام مطالب زیر، درست‌اند؟

- (آ) همهٔ بازهای آرنیوس در ساختار خود، یون هیدروکسید (OH^-) دارند. سؤال % NH_3
 (ب) تعریف آرنیوس برای اسیدها یا بازها، به محلول‌های آبی محدود می‌شود.
 (پ) ۵ مول سولفوریک اسید با ۸ مول سدیم هیدروکسید، خنثی می‌شود.
 (ت) معادلهٔ یونش HNO_3 یک طرفه، ولی معادلهٔ یونش HCN برگشت پذیر است. سوال
- ۱) آ، ب ۲) ب، ت ✓ ۳) آ، ت ۴) پ، ت

۱۹. غلظت تعادلی یون هیدرونیوم در محلولی از هیدروفلوئوریک اسید با غلظت $0,05, 0,4 \times 10^{-2} \text{ mol} \cdot \text{L}^{-1}$ و ثابت تعادل 2×10^{-5} چند مول بر لیتر است و درجه یونش آن در شرایط واکنش کدام می باشد؟

۲ $0,05, 0,4 \times 10^{-8}$

۱ $0,05, 4 \times 10^{-4}$

۴ $0,02, 1,6 \times 10^{-7}$

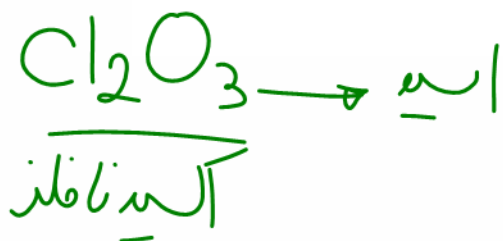
۳ $0,02, 0,8 \times 10^{-4}$

$$K_a = \frac{[H^+]^2}{\mu - [H^+]} \Rightarrow 2 \times 10^{-5} = \frac{x^2}{8 \times 10^{-3}} \Rightarrow x^2 = 16 \times 10^{-8} \Rightarrow x = 4 \times 10^{-4} = [H^+]$$

$$[H^+] = \mu \alpha \Rightarrow \alpha = \frac{4 \times 10^{-4}}{8 \times 10^{-3}} = 5 \times 10^{-2}$$

۲۰. کدام گزینه نادرست است؟

- ۱ کاغذ pH در محلول K_2O آبی رنگ می شود.
- ۲ غلظت یون هیدرونیوم در محلول لیتیم هیدروکسید کمتر از غلظت یون هیدروکسید است.
- ۳ در محلول دی کلر تری اکسید، غلظت یون هیدرونیوم کمتر از غلظت یون هیدروکسید است.
- ۴ محلول HCl یک اسید آرنیوس است.

۱. کدام گزینه نادرست است؟

۱

کربوکسیلیک اسیدها از جمله اسیدهای ضعیف هستند که تنها هیدروژن گروه کربوکسیل آن‌ها می‌تواند به صورت یون هیدرونیوم وارد محلول شود.

۲

اسیدهای موجود در سرکه سیب، انگور، ریواس و مرکبات از جمله اسیدهای خوراکی و ضعیف هستند.

۳

با یونش مقداری منیزیم هیدروکسید در آب، تعداد اتم‌های موجود در یک واحد کاتیونی، نصف تعداد اتم‌های موجود در یک واحد آنیونی خواهد بود.

۴

واکنش‌های رفت و برگشت در سامانه‌های تعادلی به طور پیوسته و با سرعت برابر انجام می‌شوند؛ به همین دلیل مقدار شرکت‌کننده‌ها در سامانه ثابت می‌ماند.

۲. اگر درجه یونش و ثابت یونش نیترواسید به ترتیب برابر 0.03 و 4.5×10^{-4} باشد، مجموع غلظت یونها با صرف‌نظر از یونش آب بر حسب مول بر لیتر چقدر است؟

۱ 2.91×10^{-2} ۲ 5.82×10^{-2} ۳ 5.82×10^{-3} ۴ 2.91×10^{-3}

۳. با افزودن مول در مقدار زیادی آب، مول یون تولید می‌شود و رنگ کاغذ pH در این محلول است.

- ۱) دو دی‌نیتروژن پنتاکسید چهار قرمز ۲) یک سدیم‌اکسید چهار قرمز
 ۳) دو کلسیم‌اکسید شش آبی ۴) یک استیک‌اکسید دو قرمز

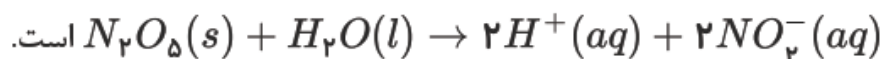
۴. کدام موارد از عبارتهای زیر، جمله: «طبق نظریه آرنیوس،» را به درستی تکمیل می‌کند؟ (با تغییر)

آ) اسید ماده‌ای است که پس از حل شدن در آب پروتون پدید می‌آورد.

ب) هیدروژن کلرید ($HCl(g)$) یک اسید است.

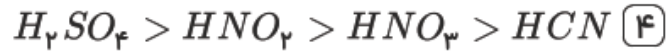
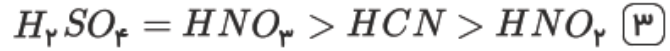
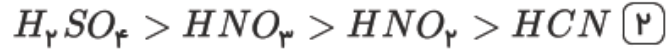
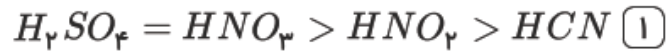
پ) $NaOH(s)$ یک باز است، زیرا در آب یون هیدروکسید آزاد می‌کند.

ت) $N_2O_5(s)$ یک اسید است و معادله انحلال آن در آب به صورت

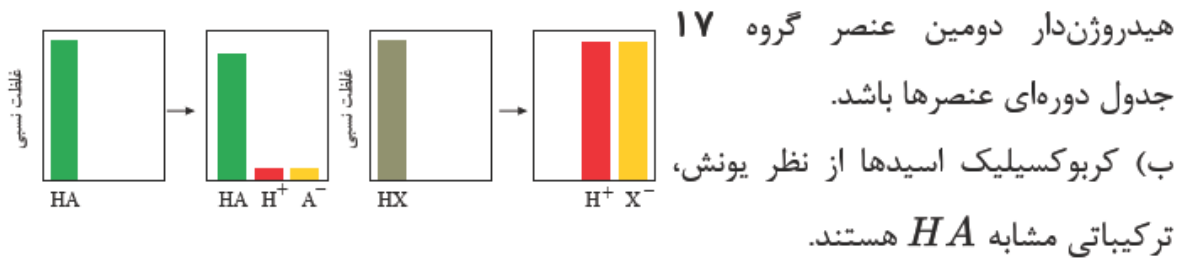

- ۱) آ، ب، پ ۲) ب، پ ۳) ب، ت ۴) آ، پ

۵. کدام مقایسه در مورد رسانایی الکتریکی محلولی آبی اسیدهای زیر صحیح است؟ (محلول هر چهار اسید در شرایط یکسان از نظر دما و غلظت قرار دارند).

۶. چند مورد از عبارات داده شده، دربارهٔ نمودارهای زیر نادرست‌اند؟ الف) HX می‌تواند ترکیب

(پ) پس از یونش، تعداد کل ذرات موجود در محلول HX ، ۲ برابر می‌شود.

(ت) محلول یک مولار HX ، همانند محلول یک مولار نمک خوراکی رسانایی الکتریکی بالایی دارد.

۳ ۴

۲ ۳

۱ ۲

۱ صفر

۷. اگر غلظت یون هیدرونیوم در محلول استیک اسید برابر $\frac{mol}{L} \times 10^{-4} \times 2$ و ثابت یونش این

اسید برابر 1.8×10^{-5} باشد، درصد یونش این اسید به تقریب چند درصد است؟

۸,۳ (۴)

۰,۸۳ (۳)

۰,۹ (۲)

۹ (۱)

۸. اگر درصد یونش در محلول ۱ مولار اسید ضعیف HA برابر با ۲۰ درصد باشد، درجه یونش و

ثابت یونش اسید HA برحسب $mol \cdot L^{-1}$ در محلول ۰,۶ مولار آن به ترتیب چه قدر است؟

(در هر دو حالت دما را یکسان در نظر بگیرید.)

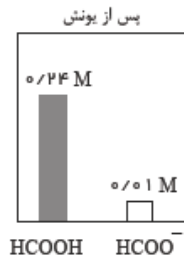
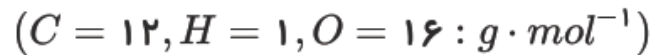
$5 \times 10^{-2} - 0,25$ (۲)

$5 \times 10^{-2} - 0,2$ (۱)

$5 \times 10^{-3} - 0,2$ (۴)

$5 \times 10^{-3} - 0,25$ (۳)

۲,۳.۹ گرم فورمیک اسید را در مقداری آب حل می کنیم. اگر غلظت گونه های موجود در محلول پس از یونش به صورت زیر باشد، درصد یونش تقریبی این اسید و حجم محلول بر حسب میلی لیتر برابر با کدام است؟ گزینه ها را از راست به چپ بخوانید.

۲۰۰ - ۴ (۲)

۲۰۸ - ۴,۱ (۱)

۲۰۰ - ۴,۱ (۴)

۲۰۸ - ۴ (۳)

۱۰. به محلول اسیدی به حجم ۲ لیتر که غلظت یون هیدرونیوم در آن $1 \text{ mol} \cdot L^{-1}$ است، 0.02 مول از اسیدی ضعیف با ثابت یونش 10^{-3} اضافه می کنیم. غلظت اسید ضعیف پس از برقراری تعادل چند مولار می شود؟

7.3×10^{-3} (۴) 9.9×10^{-3} (۳) 2.7×10^{-3} (۲) 9.9×10^{-5} (۱)

۱۱. اگر غلظت یون هیدرونیوم و مولکول یونیده‌نشده یک اسید در محلولی از آن در دمای معین، به ترتیب برابر 5.5×10^{-4} و 2.5×10^{-2} مول بر لیتر باشد، ثابت تعادل یونش این اسید، کدام است؟

- ۱ 2.12×10^{-4}
 ۲ 2.21×10^{-4}
 ۳ 1.21×10^{-5}
 ۴ 1.12×10^{-5}

۱۲. کدام یک از موارد زیر صحیح نیست؟

- ۱ اغلب داروها، ترکیب‌های شیمیایی با خاصیت اسیدی یا بازی هستند.
- ۲ نخستین تلاش‌های انجام شده در جهت توجیه رفتار اسیدها و بازها توسط دانشمندان پیش از آرنیوس انجام شد.
- ۳ شیمی‌دان‌ها مدت‌ها پیش از آن که ویژگی‌های اسیدها و بازها شناخته شوند، با ساختار آن‌ها آشنا بودند.
- ۴ تعداد مول یون‌های حاصل از حل شدن ۲ مول N_2O_5 در آب، ۴ برابر تعداد مول یون‌های حاصل از حل شدن ۵ مول K_2O در آب است.

۱۳. رسانایی الکتریکی محلول الکترولیت قوی از رسانایی الکتریکی محلول الکترولیت ضعیف بیشتر ، همچنین خاصیت اسیدی محلول اسیدی قوی از خاصیت اسیدی محلول اسید ضعیف بیشتر

- ۱ همواره است همواره است. ۲ می تواند باشد می تواند باشد.
- ۳ همواره است می تواند باشد. ۴ می تواند باشد همواره است.

۱۴. در بین محلول‌های آبی چهار ترکیب ، تعداد اسیدهای آرنیوس از تعداد بازهای آرنیوس است.

- ۱ $NH_4OH, HCN, NaHCO_3, N_2O_5$ بیش تر
- ۲ $HNO_3, CH_3OH, Na_2O, H_2SO_4$ کم تر
- ۳ $CO_2, Ba(OH)_2, CH_3COOH, CaO$ کم تر
- ۴ $NO_2, C_2H_5OH, SO_3, Ba(OH)_2$ بیش تر

۱۵. رسانایی الکتریکی کدام محلول بیشتر است؟

- ۱) محلول 2×10^{-4} مولار نیتريك اسيد
- ۲) محلول 0.05 مولار هيدروفلوئوريك اسيد با درصد يونش 2.4
- ۳) محلول 10^{-4} مولار هيدروكلريك اسيد
- ۴) محلول 6×10^{-4} مولار HA با درجه يونش 1

۱۶. اگر غلظت يون هيدرونيوم در محلولی که از یک نوع اسيد (HA) با غلظت 0.05 مولار در دمای معين، برابر 5×10^{-4} مول بر ليتر باشد، ثابت تعادل يونش اين اسيد، به تقريبات کدام است؟

- ۱) 2.5×10^{-5} ۲) 5×10^{-6} ۳) 2.5×10^{-6} ۴) 5×10^{-5}

۱۷. K_{a_1} و K_{a_2} به ترتیب ثابت تفکیک اسیدهای HA و HB را نشان می‌دهند. اگر محلول ۰٫۲ مولار HA با درجه تفکیک ۰٫۱ و محلول ۰٫۱ مولار HB با درجه تفکیک ۰٫۲ در اختیار داشته باشیم مقدار عبارت $\frac{K_{a_1}}{K_{a_2}}$ به تقریب کدام است؟

۲ (۴)

۰٫۵۵ (۳)

۰٫۴۴ (۲)

۲٫۲۵ (۱)

۱۸. کدام مطالب زیر، درست‌اند؟

- (آ) همهٔ بازهای آرنیوس در ساختار خود، یون هیدروکسید (OH^-) دارند.
 (ب) تعریف آرنیوس برای اسیدها یا بازها، به محلول‌های آبی محدود می‌شود.
 (پ) ۵ مول سولفوریک اسید با ۸ مول سدیم هیدروکسید، خنثی می‌شود.
 (ت) معادلهٔ یونش HNO_3 یک‌طرفه، ولی معادلهٔ یونش HCN برگشت‌پذیر است.
- ۱ (آ، ب) ۲ (ب، ت) ۳ (آ، ت) ۴ (پ، ت)

۱۹. غلظت تعادلی یون هیدرونیوم در محلولی از هیدروفلوئوریک اسید با غلظت $0.08 \times 10^{-2} \text{ mol} \cdot \text{L}^{-1}$ و ثابت تعادل 2×10^{-5} ، چند مول بر لیتر است و درجه یونش آن در شرایط واکنش کدام می‌باشد؟

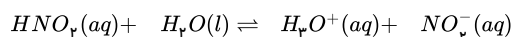
- ۱) $0.05, 4 \times 10^{-4}$ ۲) $0.05, 0.4 \times 10^{-8}$
 ۳) $0.02, 0.8 \times 10^{-4}$ ۴) $0.02, 1.6 \times 10^{-7}$

۲۰. کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) کاغذ pH در محلول K_2O آبی‌رنگ می‌شود.
 ۲) غلظت یون هیدرونیوم در محلول لیتیم هیدروکسید کمتر از غلظت یون هیدروکسید است.
 ۳) در محلول دی‌کلر تری اکسید، غلظت یون هیدرونیوم کمتر از غلظت یون هیدروکسید است.
 ۴) محلول HCl یک اسید آرنیوس است.

پاسخنامه تشریحی

۱. گزینه ۳ یونش را برای ترکیب‌های مولکولی در نظر می‌گیریم، چون طبق تعریف به فرآیندی که در آن یک ترکیب مولکولی در آب به یون‌های مثبت و منفی تبدیل می‌شود؛ یونش می‌گویند. پس استفاده از لفظ یونش برای ترکیب‌های یونی مانند منیزیم هیدروکسید نادرست است و باید از عبارت «تفکیک یونی» استفاده کرد.
۲. گزینه ۱

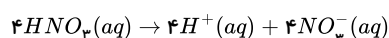
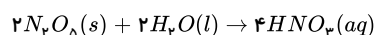
$$K_a = \frac{(M\alpha)^2}{M - M\alpha} = \frac{M\alpha^2}{1 - \alpha} \Rightarrow 4,5 \times 10^{-4} = \frac{9 \times 10^{-4} M}{0,97} \Rightarrow M = \frac{4,5 \times 10^{-4} \times 0,97}{9 \times 10^{-4}} = 0,485 \text{ mol} \cdot L^{-1}$$

$$\Rightarrow \text{مجموع غلظت یون‌ها} = [H_3O^+] + [NO_3^-] = 2M\alpha$$

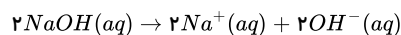
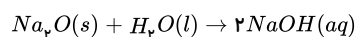
$$= 2 \times 0,485 \times 0,3 = 0,291 \text{ mol} \cdot L^{-1} = 2,91 \times 10^{-2} \text{ mol} \cdot L^{-1}$$

۳. گزینه ۳ بررسی گزینه‌ها:

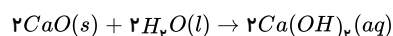
گزینه ۱: N_2O_5 یک اکسید اسیدی است و رنگ کاغذ pH را قرمز می‌کند و بر اثر واکنش دو مول از آن با آب، مجموعاً هشت مول یون تولید می‌شود:

گزینه ۲: سدیم اکسید (Na_2O) یک اکسید بازی بوده و رنگ کاغذ pH را آبی می‌کند و هر مول از آن در نهایت چهار مول یون تولید می‌کند:

گزینه ۳: کلسیم اکسید (CaO) یک اکسید بازی بوده و رنگ کاغذ pH را آبی می‌کند و دو مول از آن در نهایت شش مول یون تولید می‌کند:

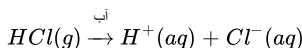

گزینه ۴: استیک اسید در آب به‌طور جزئی یونش می‌یابد و هر مول از آن، کم‌تر از دو مول یون تولید می‌کند. کاغذ pH در محلول استیک اسید، قرمز رنگ می‌شود.

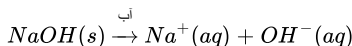
۴. گزینه ۱ عبارت (ت) جمله را به درستی تکمیل نمی‌کند.

بررسی موارد:

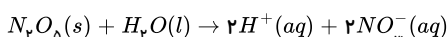
مورد (ب): طبق نظریه آرنیوس هیدروژن کلرید ($HCl(g)$) یک اسید است، زیرا پس از حل شدن در آب محلول هیدروکلریک اسید ($HCl(aq)$) را پدید می‌آورد و یون‌های هیدروژن (H^+) و کلرید (Cl^-) تولید می‌کند.

مورد (پ): معادله بازی بودن سدیم هیدروکسید ($NaOH(s)$) به‌صورت زیر است و این یک باز آرنیوس است، زیرا پس از حل شدن در آب تولید یون هیدروکسید می‌نماید.

مورد (ت): معادله اسیدی بودن $N_2O_5(s)$ به‌صورت زیر است:

۵. گزینه ۲ رسانایی الکتریکی محلول‌ها به فراوانی یون‌ها در محلول بستگی دارد. بنابراین محلول اسیدی که یونش آن کم‌تر است، یون‌های کم‌تری وارد محلول می‌کند و رسانایی الکتریکی کم‌تری خواهد داشت. در بین ۴ اسید داده شده، سولفوریک اسید و نیتریک اسید اسیدهای قوی هستند. اما از آنجایی که H_2SO_4 یک اسید چند پروتون‌دار است، غلظت یون‌های حاصل از تفکیک آن در محیط آبی بیشتر از HNO_3 است که یک اسید تک پروتون‌دار است.

HNO_3 و HCN جزو اسیدهای ضعیف هستند اما ثابت یونش اسید HNO_3 بیشتر از HCN است. بنابراین ترتیب میزان رسانایی الکتریکی محلول این چهار اسید در گزینه ۲ به درستی نشان داده شده است.

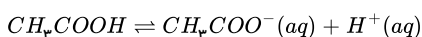
۶. گزینه ۲ الف - درست. HX یک اسید قوی است و HCl که ترکیب هیدروژن‌دار گروه ۱۷ جدول دوره‌ای است اسیدی قوی است.

ب - درست. مطابق نمودار داده شده HA کم تفکیک شده و اسیدی ضعیف است. کربوکسیلیک اسیدها نیز همانند HA اسیدهایی ضعیف هستند.

پ - نادرست. با این‌که اسید HX کامل یونیزه می‌شود و به H^+ و X^- تبدیل می‌شود، اما قبل از یونش و بعد از آن تعدادی مولکول آب در ظرف وجود دارد و نمی‌توانیم بگوییم تعداد ذره‌ها دو برابر شده است.

ت - درست. از انحلال یک مول HX همانند HCl دو مول یون حاصل می‌شود. پس هر دو الکترولیت قوی بوده و رسانایی الکتریکی بالایی دارند.

۷. گزینه ۴

$$K_a = \frac{[CH_3COO^-][H^+]}{[CH_3COOH]} = \frac{2 \times 10^{-4} \times 2 \times 10^{-4}}{[CH_3COOH]} = 1,8 \times 10^{-8}$$

$$\Rightarrow [CH_3COOH] = 22 \times 10^{-4}$$

$$\text{درصد یونش} = \frac{\text{غلظت یون هیدرونیوم}}{\text{غلظت استیک اسید اولیه}} \times 100$$

غلظت استیک اسید یونیده شده + غلظت استیک اسید موجود در تعادل = غلظت استیک اسید اولیه

$$= 22 \times 10^{-4} + 2 \times 10^{-4} = 24 \times 10^{-4} \text{ mol} \cdot \text{L}^{-1}$$

$$\text{درصد یونش} = \frac{2 \times 10^{-4}}{24 \times 10^{-4}} \times 100 \approx 8,3\%$$

۸. گزینه ۲ ثابت یونش اسیدها در دمای ثابت همواره یکسان است، اما درجه یونش اسید متناسب با غلظت مولار آن، متفاوت است.

ماده	$HA \rightleftharpoons H^+ + A^-$		
غلظت			
اولیه	۱	۰	۰
تغییرات	-۰,۲	+۰,۲	+۰,۲
نهایی	۰,۸	۰,۲	۰,۲

$$K_a = \frac{[H^+][A^-]}{[HA]} \Rightarrow K_a = \frac{0,2 \times 0,2}{0,8} = 5 \times 10^{-2} \text{ mol} \cdot \text{L}^{-1}$$

حال درجه یونش اسید را در حالتی که غلظت اولیه اسید ۰,۶ مولار باشد محاسبه می کنیم:

ماده	$HA \rightleftharpoons H^+ + A^-$		
غلظت			
اولیه	۰,۶	۰	۰
تغییرات	-۰,۶α	+۰,۶α	+۰,۶α
نهایی	۰,۶(۱-α)	۰,۶α	۰,۶α

$$K_a = \frac{[H^+][A^-]}{[HA]} \Rightarrow 5 \times 10^{-2} = \frac{(0,6\alpha) \times (0,6\alpha)}{0,6(1-\alpha)} \Rightarrow 0,6\alpha^2 + 0,5\alpha - 0,05 = 0 \Rightarrow \begin{cases} \alpha = 0,25 \text{ ق} \\ \alpha = -0,33 \text{ غ} \end{cases}$$

بنابراین درجه یونش اسید HA در حالت دوم برابر با ۰,۲۵ است.

۹. گزینه ۲

$HCOOH(aq) \rightleftharpoons H^+(aq) + HCOO^-(aq)$			
غلظت اولیه	M	۰	۰
تغییر غلظت	-x	+x	+x
غلظت نهایی	M-x	x	x

طبق جدول تغییر غلظت و نمودار داده شده در صورت سؤال داریم:

$$[HCOO^-] = x = 0,01 \text{ mol} \cdot \text{L}^{-1}$$

$$[HCOOH] = M - x = 0,24 \text{ mol} \cdot \text{L}^{-1} \Rightarrow M = 0,25 \text{ mol} \cdot \text{L}^{-1}$$

$$\alpha = \frac{x}{M} = \frac{0,01}{0,25} = 0,04 \Rightarrow \% \alpha = \% 4$$

حجم محلول برابر است با:

$$\text{محلول } mL? = 2,3g HCOOH \times \frac{1 \text{ mol } HCOOH}{46g HCOOH}$$

$$\times \frac{1 \text{ محلول}}{0,25 \text{ mol } HCOOH} \times \frac{1000 \text{ mL محلول}}{1 \text{ محلول}} = 200 \text{ mL محلول}$$

۱۰. گزینه ۳ غلظت اولیه اسید ضعیف معادل $0,01 = \left(\frac{0,02}{2}\right)$ مولار است. در محلول اولیه ۰,۱ مولار H^+ وجود دارد. اگر از اسید ضعیف x مولار یونیده شود.

$$0,01 - x \quad 0,1 + x \quad x$$

$$K_a(HA) = \frac{[H^+][A^-]}{[HA]} \Rightarrow 10^{-3} = \frac{(0,1+x)(x)}{(0,01-x)}$$

برای حل معادله از x در مقابل ۰,۱ و ۰,۰۱ می توانیم صرف نظر کنیم:

$$10^{-3} = \frac{(0,1)(x)}{(0,01)} \Rightarrow x = 1 \times 10^{-4} \text{ mol} \cdot \text{L}^{-1}$$

$$HA \text{ غلظت نهایی} = (0,01 - 1 \times 10^{-4}) = 9,9 \times 10^{-3} \text{ mol} \cdot \text{L}^{-1}$$

۱۱. گزینه ۳ با استفاده از رابطه ثابت یونش می توان نوشت:

دقت کنید در این رابطه $[H^+]$, $[A^-]$ با هم برابر است.

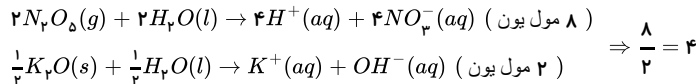
$$K = \frac{[H^+][A^-]}{[HA]} = \frac{(5,5 \times 10^{-4}) \times (5,5 \times 10^{-4})}{2,5 \times 10^{-2}} \Rightarrow K = 1,21 \times 10^{-5}$$

۱۲. گزینه ۳ شیمی دان‌ها، مدت‌ها پیش از آن که ساختار اسیدها و بازها شناخته شوند، با ویژگی‌های هر کدام و واکنش میان آن‌ها آشنا بودند. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): اغلب داروها، ترکیب‌های شیمیایی با خاصیت اسیدی با بازی هستند.

گزینه (۲): چند تن از شیمی دان‌های پیش از آرنیوس برای تعریف اسیدها و بازها و توجیه رفتار آن‌ها تعاریف و ایده‌هایی را مطرح کرده بودند.

گزینه (۴):

۱۳. گزینه ۲ رسانایی الکتریکی محلول به غلظت یون‌های موجود در محلول بستگی دارد، لذا امکان دارد محلول الکترولیت قوی بسیار رقیق باشد و غلظت یون‌های آن نیز کمتر از غلظت یون‌های محلول غلیظ الکترولیت ضعیف باشد. همچنین خاصیت اسیدی به غلظت یون هیدرونیوم موجود در محلول بستگی دارد و آن هم به قدرت اسیدی (K_a) و غلظت اسید بستگی دارد، در نتیجه ممکن است غلظت یک اسید قوی خیلی کمتر از اسید ضعیف باشد و در نتیجه غلظت یون هیدرونیوم کمتری داشته باشد.

۱۴. گزینه ۴ CH_3OH و C_2H_5OH به ترتیب متانول و اتانول هستند و جزو الکل‌ها محسوب می‌شوند. الکل‌ها در آب به صورت مولکولی حل شده و یونش نمی‌یابند و محلول آبی آن‌ها خاصیت اسیدی یا بازی ندارد.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱: اسیدهای آرنیوس: HCl , N_2O_5 , بازهای آرنیوس: NH_4OH , $NaHCO_3$

گزینه ۲: اسیدهای آرنیوس: HNO_3 , H_2SO_4 , باز آرنیوس: Na_2O

گزینه ۳: اسیدهای آرنیوس: CO_2 , CH_3COOH , بازهای آرنیوس: $Ba(OH)_2$, CaO

گزینه ۴: اسیدهای آرنیوس: SO_3 و NO_2 , باز آرنیوس: $Ba(OH)_2$

۱۵. گزینه ۲ تمام محلول‌های داده شده اسیدی هستند و می توان گفت در محلولی که غلظت یون H^+ بیشتر است، شمار یون‌های موجود در محلول بیشتر بوده و رسانای الکتریکی آن محلول بیشتر است.

گزینه (۱) نیتریک اسید، یک اسید قوی تک پروتون دار است بنابراین $[H^+] = [HNO_3]$ است پس غلظت یون هیدرونیوم در آن برابر 2×10^{-4} مولار می‌باشد. گزینه (۲)

$$\text{درصد یونش} = \frac{\text{غلظت یون هیدرونیوم}}{\text{غلظت هیدروفلوئوریک اسید}} \times 100 \Rightarrow 2,4 = \frac{[H^+]}{0,05} \times 100$$

$$\Rightarrow [H^+] = 12 \times 10^{-4} \text{ mol} \cdot L^{-1}$$

گزینه (۳) هیدروکلریک اسید یک اسید قوی تک پروتون دار است بنابراین $[HCl] = [H^+] = [HCl]$ پس غلظت H^+ (هیدرونیوم) در آن برابر 10^{-4} مولار می‌باشد.

گزینه (۴)

$$1 = \frac{[H^+]}{6 \times 10^{-4}} \Rightarrow [H^+] = 6 \times 10^{-4} \text{ mol} \cdot L^{-1}$$

۱۶. گزینه ۲ ابتدا باید درجه یونش اسید را به دست آوریم.

$$\alpha = \frac{[H^+]}{[HA]} = \frac{5 \times 10^{-4}}{5 \times 10^{-2}} = 10^{-2}$$

حال با استفاده از رابطه ثابت یونش و درجه یونش می توان نوشت:

$$\alpha < 0,05 \Rightarrow K_a = \alpha^2 \cdot [HA]_{\text{ارائه}} = (10^{-2})^2 \times 5 \times 10^{-2} = 5 \times 10^{-6}$$

۱۷. گزینه ۲ چون درجه تفکیک اسیدها زیاد است، نمی توانیم از مقدار تفکیک شده آن‌ها صرف نظر کنیم بنابراین مقادیر K_{a1} و K_{a2} را به دست می‌آوریم.

$$(HA)K_{a1} = \frac{M\alpha^2}{1-\alpha} = \frac{0,2 \times (0,1)^2}{1-0,1} = \frac{2 \times 10^{-3}}{0,9}$$

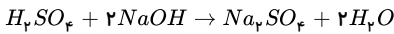
$$(HB)K_{a2} = \frac{M\alpha^2}{1-\alpha} = \frac{0,1 \times (0,2)^2}{1-0,2} = \frac{4 \times 10^{-3}}{0,8}$$

$$\frac{K_{a1}}{K_{a2}} = \frac{\frac{2 \times 10^{-3}}{0,9}}{\frac{4 \times 10^{-3}}{0,8}} = \frac{1}{1,8} \approx 0,44$$

۱۸. گزینه ۲ بررسی موارد:

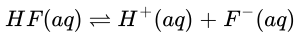
مورد آ) برخی بازهای آرنیوس نظیر NH_3 یا Na_2O در ساختار خود یون هیدروکسید ندارند. (نادرست)
مورد ب) درست.

مورد پ) ۱ مول سولفوریک اسید با ۲ مول سدیم هیدروکسید خنثی می‌شود، در نتیجه ۵/۰ مول سولفوریک اسید با ۱ مول سدیم هیدروکسید خنثی می‌شود. (نادرست)

مورد ت) درست. زیرا HNO_3 یک اسید قوی و HCN اسید ضعیف است.

۱۹. گزینه ۱ معادله یونش هیدروفلوئوریک اسید به صورت زیر است:

$$x = [H^+] = [F^-]$$

$$K_a = \frac{[H^+][F^-]}{[HF]} \Rightarrow K_a = \frac{x^2}{[HF]} \Rightarrow x^2 = K_a \times [HF] \Rightarrow$$

$$x = \sqrt{2 \times 10^{-5} \times 0.8 \times 10^{-2}} = \sqrt{1.6 \times 10^{-7}} = \sqrt{16 \times 10^{-9}} = 4 \times 10^{-5} \text{ mol/L}$$

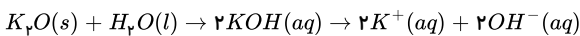
توجه: چون مقدار عددی ثابت تعادلی خیلی کوچک است پس غلظت اولیه و تعادلی HF تقریباً برابر است.

$$[H^+] = M\alpha \Rightarrow 4 \times 10^{-5} = 0.8 \times 10^{-2} \times \alpha \Rightarrow \alpha = \frac{4 \times 10^{-5}}{8 \times 10^{-3}} = \frac{1}{2} \times 10^{-1} = 0.05$$

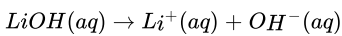
۲۰. گزینه ۳ بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱: کاغذ pH در محیط بازی آبی‌رنگ می‌شود.

اکسیدهای فلزی، باز آرنیوس هستند. این مواد هنگام انحلال با آب واکنش می‌دهند و هیدروکسید فلز تولید می‌کنند. با جدا شدن یون‌های هیدروکسید فلز در آب، غلظت یون OH^- زیاد می‌شود.

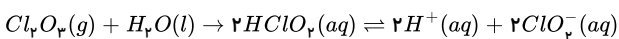
گزینه ۲: در محلول بازی غلظت یون هیدروکسید بیشتر از غلظت یون هیدرونیوم است.

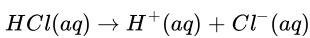
یون OH^- آزاد کرده پس باز آرنیوس است.

گزینه ۳: در محلول‌های اسیدی غلظت یون هیدرونیوم بیشتر از غلظت یون هیدروکسید است.

اکسیدهای نافلزی، اسید آرنیوس هستند. این مواد هنگام انحلال با آب واکنش می‌دهند و فرآورده واکنش به صورت یونی در آب حل می‌شود و غلظت یون H^+ را زیاد می‌کند.

گزینه ۴:

یون H^+ تولید کرده پس اسید آرنیوس است.